

Sygn. akt VII U 1690/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2017r. w Warszawie

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 24 września 2012r., znak: (...) oraz

z dnia 28 listopada 2012r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje A. M. prawo do emerytury pomostowej od dnia 13 marca 2012r.;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz A. M. kwotę 510 zł (pięćset dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W dniu 26 października 2012r. **A. M.** złożył, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 24 września 2012r., znak: (...), wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego od dnia złożenia wniosku oraz o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik ubezpieczonego zakwestionował stanowisko organu rentowego wyrażone w skarżonej decyzji, zgodnie z którym A. M.

nie wykazał przesłanek, których łączne spełnienie warunkuje przyznanie prawa

do świadczenia emerytalnego. Zdaniem ubezpieczonego przedłożone przez niego dokumenty, w szczególności „(...)” wystawiony przez Urząd Morski

w S. z dnia 11 października 2012r. oraz zaświadczenie wystawione przez (...) Sp. z o.o. wskazujące, że ubezpieczony był kierowany do pracy u armatora zagranicznego, potwierdzają posiadanie przez niego 10-letniego okresu świadczenia pracy w szczególnych warunkach. Pełnomocnik ubezpieczonego wskazał również, że dla rozstrzygnięcia kwestii prawa do emerytury pomostowej bez znaczenia pozostaje okoliczność, że ubezpieczony nie świadczył pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008r., gdyż zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do ww.

świadczenia przysługuje także osobie, która po tym dniu nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach, a w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach okres pracy tego rodzaju. Ubezpieczony w dniu wejścia w życie przepisów ustawy o emerytach pomostowych posiadał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, co wynika z załączonych do wniosku dokumentów. Ponadto pełnomocnik ubezpieczonego zaznaczył, że dla oceny świadczenia pracy w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez ubezpieczonego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy, co wynika wprost z przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Wykonywana przez ubezpieczonego praca rodzajowo odpowiada pozycjom wymienionym w załączniku do ww. rozporządzenia i tym samym może zostać zakwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych (odwołanie z dnia 23 października 2012r., k. 2-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 grudnia 2012r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o umorzenie postępowania na podstawie

art. 477⁽¹³⁾ k.p.c. w zakresie, w jakim zaskarżona decyzja została zmieniona przez decyzję z dnia 28 listopada 2012r., znak: (...), oraz o oddalenie odwołania

w pozostałej części na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., także w przypadku rozszerzenia odwołania na ww. decyzję.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że skarżona decyzja jest prawidłowa, gdyż ubezpieczony nie spełnia łącznie wszystkich przesłanek określonych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy powołał się przede wszystkim na przesłankę posiadania okresu 10 lat pracy w warunkach szczególnych wymienionych w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ww. ustawy, które muszą przypadać przed dniem 31 grudnia 2008r. Z wymienionych we wskazanych wyżej punktach rodzajów prac A. M. wykonywał jedynie prace rybaków morskich i łączny staż pracy w charakterze rybaka morskiego wynosi 7 lat, 7 miesięcy i 25 dni i zakończył się 10 maja 1979r. – w trakcie kolejnych rejsów ubezpieczony był już starszym marynarzem i bosmanem. Tym samym, w ocenie organu rentowego, na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych nie posiada odpowiedniego stażu pracy w warunkach szczególnych i tym samym nie spełnia wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia prawa do ww. świadczenia. Ponadto organ rentowy zaznaczył, że decyzją z dnia 28 listopada 2012r. zmieniono uzasadnienie skarżonej decyzji w ten sposób, że za udowodnione okresy pracy w szczególnych warunkach przyjęto wymiar 11 lat, 7 miesięcy i 8 dni i w związku z tym postępowanie powinno zostać umorzone (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 grudnia 2012r., k. 14-15 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 23 stycznia 2013r. pełnomocnik ubezpieczonego rozszerzył odwołanie na decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 28 listopada 2012r., znak: (...), wskazując, iż decyzja ta nie uwzględnia żądań podniesionych w treści odwołania (pismo przygotowawcze z 23 stycznia 2013r., k. 19-24 a.s.).

Wyrokiem z dnia 17 września 2014r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania A. M. od obu skarżonych decyzji. Powyższy wyrok został zaskarżony przez ubezpieczonego w drodze apelacji z dnia 4 listopada 2014r. (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 17 kwietnia 2014r. z uzasadnieniem, k. 231 i 234-244 a.s., apelacja z dnia 4 listopada 2014r., k. 248-253 a.s.).

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 6 lipca 2016r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że w ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy ograniczył się w dużej mierze do powtórzenia stanowiska procesowego organu rentowego, nie dokonując własnych ustaleń odnośnie losów zawodowych ubezpieczonego, co pozwoliłoby na przyjęcie, czy do wnioskodawcy winien mieć zastosowanie art. 8 czy art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, co z kolei ma wpływ na wysokość stażu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy, wedle Sądu II instancji, skupił się na rozważaniach dotyczących kwestii, czy każdy członek załogi kutra rybackiego może być uznany za osobę wykonującą prace rybaków morskich w rozumieniu

pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, podczas gdy strona odwołująca w toku postępowania wskazywała na możliwość oceny okresów pracy

również w myśl pkt 23 ww. załącznika, tj. jako pracy w żegludze morskiej. Tym samym uchylając skarżone rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny zaznaczył, że Sąd Okręgowy winien szczegółowo przesłuchać ubezpieczonego w charakterze strony na okoliczność przebiegu zatrudnienia, w tym w szczególnych warunkach przed i po dniu 31 grudnia 2008r., co pozwoli na podjęcie decyzji w zakresie niezbędnych dowodów z dokumentów oraz wymagań co do aktywności zawodowej odwołującego, a ponadto ustalić jakie okoliczności są między stronami sporne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 lipca 2016r. z uzasadnieniem, k. 294 i 303-320 a.s.).

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. M. urodził się w dniu (...) Uczęszczał do (...) Szkoły (...) w Ś., którą ukończył w 1967 roku (okoliczność bezsporna).

Po ukończeniu szkoły ubezpieczony został zamustrowany na kutrze rybackim (...) w charakterze ucznia, gdzie pracował w okresie od 21 marca 1967r.

do 18 kwietnia 1967r. Następnie był zamustrowany na kutrze rybackim

(...) w okresie od 3 października 1967r. do 11 października 1968r. w charakterze ucznia-praktykanta (wypisy z książeczki żeglarskiej, k. 9-13 a.r. tom III, zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s.).

W okresie od 3 października 1968r. do 17 sierpnia 1979r. A. M.

był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w S. jako rybak, w pełnym wymiarze czasu pracy. W tych okresach ubezpieczony pracował na statkach dalekomorskich wykonujących połowy na Atlantyku. W trakcie zatrudnienia w (...) wykonywał prace rybackie takie jak wydawanie, wybieranie oraz łatanie sieci, łapanie, przerób i beczkowanie ryb oraz obsługa przetwórci; praca miała charakter wielogodzinny, w zależności od bieżących potrzeb. W trakcie zatrudnienia u w/w pracodawcy ubezpieczony pracował jako:

a) młodszy rybak – w okresie od 14 października 1968r. do 15 lutego 1969r. na statku (...),

b) rybak – w okresach od 15 lutego 1969r. do 17 lutego 1969r. i od 9 kwietnia 1969r.

do 4 marca 1970r. na statku (...) oraz od 9 kwietnia 1970r. do 28 czerwca 1971r. na statku (...),

c) starszy rybak – w okresach od 18 grudnia 1971r. do 30 czerwca 1972r., od 3 sierpnia 1972r. do 18 czerwca 1973r. i od 19 listopada 1973r. do 5 marca 1975r. na statku (...), od 1 sierpnia 1975r. do 16 lutego 1976r. na statku (...), od 28 lutego 1977r. do 10 sierpnia 1977r. na statku (...), od 18 sierpnia 1977r. do 20 maja 1978r. na statku (...) oraz w okresie od 3 listopada

1978r. do 10 maja 1979r. na statku (...) (zaświadczenie o zatrudnieniu z 7 marca 2012r., k. 7 a.r. tom III, wyciąg pływania, k. 8-9 a.s., zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s., książeczka żeglarska, k. 9-13 a.r.).

W okresie od 12 września 1979r. do 5 maja 1982r. A. M. był zatrudniony

w (...) w W. (obecnie Zakłady (...) S.A. w W.) na stanowisku murarza, w pełnym wymiarze czasu pracy (świadcstwo pracy,

k. 9 a.r. tom I, zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s.). Następnie rozpoczął pracę jako kierowca taksówki w ramach prowadzonej jednoosobowej działalności gospodarczej. Pracę tą wykonywał w okresach od 6 maja 1982r. do 2 listopada 1982r. oraz od 3 listopada 1982r. do 20 listopada 1982r. Za te okresy opłacił składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą (zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s., zgłoszenia (...), k. 368-372 a.s., potwierdzenia przelewów, k. 385-418 a.s.).

W okresie od 21 listopada 1982r. do 29 sierpnia 1983r. A. M. był skierowany przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. do pracy jako bosman na statku transportowym (...) (zaświadczenia wydane przez (...) sp. z o.o., k. 13-17 a.r. tom I, wypis z książeczki żeglarskiej, k. 42 a.s.). Po zakończeniu pracy jako marynarz powrócił do wykonywania zawodu taksówkarza i w tym charakterze pracował w okresie

od 1 listopada 1983r. do 30 kwietnia 1989r. (zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s., zgłoszenia (...), k. 368-372 a.s., potwierdzenia przelewów, k. 385-418 a.s.).

W grudniu 1989r. A. M. ponownie poprzez (...) sp. z o.o.

z siedzibą w W. zaczął pracę jako bosman na tankowcu (...). Wykonywał ją w okresie od 9 grudnia 1989r. do 14 marca 1990r., a potem był bosmanem na statku rybackim (...) w okresie od 1 listopada 1990r. do 14 sierpnia 1991r. (zaświadczenia wydane przez (...) sp. z o.o., k. 13-17 a.r. tom I, wyciąg pływania, k. 8-9 a.s., wypis z książeczki żeglarskiej, k. 43-44 a.s., k. 46-48 a.s., zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s.).

W latach 1992 - 2012 A. M. podejmował zatrudnienie jako bosman na statkach transportowych bezpośrednio u zagranicznych armatorów, na podstawie indywidualnie zawieranych z nimi kontaktów. Wówczas pływał na tankowcach i drobnicowcach przewożących m.in. ropę naftową, pojazdy, sprzęt wojskowy i drewno. Podczas rejsów pełnił funkcję bosmana – brygadzysty, który odpowiadał za pracę innych marynarzy i sprawował nad nimi nadzór. Oprócz prac bosmana ubezpieczony wykonywał także typowe prace marynarza pokładowego oraz prace związane z konserwacją zbiorników transportowych statków oraz z przygotowywaniem ich do przewożenia ładunków. Jako bosman na statkach zagranicznych armatorów ubezpieczony pracował w okresach: od 8 kwietnia 1992r. do 31 maja 1992r. i od 1 czerwca 1992r. do 25 marca 1993r. na statku (...), od 5 maja 1994r. do 14 lutego 1995r. na statku (...), od 1 listopada 1995r. do 22 czerwca 1996r. na statku (...), od 29 września 1996r. do 19 czerwca 1997r. na statku (...), od 18 września 1997r. do 16 czerwca 1998r. na statku (...), od 23 sierpnia 1998r. do 21 lutego 1999r., od 22 lutego 1999r. do 10 września 1999r. na statku (...), od 1 kwietnia 2000r. do 3 lutego 2001r. na statku (...), od 9 maja 2002r. do 16 października 2002r. na statku (...), od 1 września 2003r. do 10 marca 2004r. i od 10 marca 2004r. do 30 marca 2004r. na statku (...), od 3 maja 2004r. do 22 października 2004r. na statku (...), od 7 lutego 2005r. do 3 sierpnia 2005r. na statku (...), od 2 grudnia 2005r. do 27 marca 2006r. na statku (...), od 16 czerwca 2006r. do 9 września 2006r.

na statku (...), od 11 października 2006r. do 5 stycznia 2007r. na statku (...), od 9 lutego 2007r. do 14 lutego 2007r. na statku (...), od 15 lutego

2007r. do 17 kwietnia 2007r. oraz od 18 kwietnia 2007r. do 13 maja 2007r. na statku (...), od 19 czerwca 2007r. do 29 czerwca 2007r. na statku (...), od 30 czerwca 2007r. do 12 września 2007r. na statku (...), od 12 października 2007r. do 4 stycznia 2008r. na statku (...), od 26 lutego 2008r. do 22 maja 2008r. na statku (...). Ponadto A. M. pracował jako bosman także w okresach: od 31 lipca 2008r. do 3 października 2008r., od 3 października 2008r. do 29 października 2008r.,

od 29 października 2008r. do 19 listopada 2008r., od 8 grudnia 2008r. do 31 grudnia 2008r., od 21 stycznia 2009r. do 3 sierpnia 2009r. na statku (...), a następnie w okresach od 9 września 2009r. do 13 października 2009r., od 4 maja 2010r. do 1 września 2010r., od 4 września 2010r. do 4 października 2010r., od 8 grudnia 2010r. do 15 lutego 2011r., od 28 czerwca 2011r. do 10 września 2011r. oraz od 3 kwietnia 2012r. do 10 maja 2012r. na statku (...) (wyciąg pływania, k. 8-9 a.s., wypis z książeczki żeglarskiej, k. 43-48 a.s., k. 46-48 a.s., zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s.).

Od 20 września 1999r. do 31 maja 2001r. A. M. był zgłoszony do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalno-rentowego jako pracownik wykonujący pracę u pracodawcy zagranicznego (kod 1610). W okresach od 1 maja 2002r. do 31 grudnia 2002r. i od 8 września 2003r. do 29 lutego 2012r. kontynuował dobrowolne ubezpieczenia emerytalno-rentowe z powyższego tytułu (kod 1900) (stanowiska Wydziału Obsługi Prawnej ZUS, k. 105-107 a.s. oraz k. 443-448 a.s., wyliczenia ZUS w sprawie stażu pracy w warunkach szczególnych, k. 75-85 a.r. tom III).

W okresach przerw między rejsami u zagranicznych armatorów ubezpieczony sezonowo świadczył pracę jako taksówkarz w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Jego praca w charakterze taksówkarza była wykonywana w okresach: od 12 stycznia 1994r. do 24 kwietnia 1994r., od 11 marca 1995r. do 18 września 1995r., od 1 czerwca 2001r. do 30 kwietnia 2002r., od 1 stycznia 2003r. do 31 maja 2003r. oraz od 1 lipca 2003r.

do 7 sierpnia 2003r. Za te okresy A. M. opłacił składkę na ubezpieczenia emerytalno-rentowe jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą (zeznania ubezpieczonego, k. 338-340 a.s., zgłoszenia (...), k. 373-378 a.s., potwierdzenia przelewów, k. 385-418 a.s.).

W dniu 13 marca 2012r. A. M. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę pomostową. Do wniosku dołączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych oraz dokumenty na potwierdzenie okresów zatrudnienia (wniosek o emeryturę z 13 marca 2012r. z załącznikami, k. 1-13 a.r. tom III).

Po rozpoznaniu wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 24 września 2012r. decyzję znak: (...), którą odmówił A. M. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udokumentował posiadania okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999r. i po dniu 31 grudnia 2008r. w wymiarze wynoszącym co najmniej 15 lat (decyzja ZUS z 24 września 2012r., k. 41 a.r. tom III). W dniu 28 listopada 2012r. organ rentowy wydał kolejną decyzję, w której ponownie odmówił przyznania A. M. prawa do emerytury pomostowej ze względu na niewykazanie okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze przewidzianym w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych (decyzja ZUS z 28 listopada 2012r., k. 73 a.r. tom III).

We wskazanych decyzjach Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył jako okresy składkowe okresy:

- a) wykonywania pracy jako pracownik – od 3 października 1968r. do 5 maja 1982r., od 8 maja 1989r. do 30 czerwca 1989r., od 9 grudnia 1989r. do 14 marca 1990r. oraz od 1 listopada 1990r. do 14 sierpnia 1991r.,
 - b) prowadzenia działalności gospodarczej – od 6 maja 1982r. do 20 listopada 1982r., od 1 listopada 1983r. do 30 kwietnia 1989r., od 12 stycznia 1994r. do 24 kwietnia 1994r., od 1 czerwca 2001r. do 30 kwietnia 2002r., od 1 stycznia 2003r. do 31 maja 2003r. i od 1 lipca 2003r. do 7 sierpnia 2003r.,
 - c) dobrowolnego ubezpieczenia emerytalno-rentowego kod 1610 – od **20 września 1999r.** do 31 maja 2001r.,
 - d) dobrowolnego ubezpieczenia emerytalno-rentowego kod 1900 – od 1 maja 2002r. do 31 grudnia 2002r. i od 8 września 2003r. do 29 lutego 2012r.,
 - e) pobierania zasiłku dla bezrobotnych – od 19 grudnia 1991r. do 7 kwietnia 1992r.
- w łącznym wymiarze 35 lat i 8 dni (karta przebiegu zatrudnienia, k. 71 a.r. tom III, stanowiska Wydziału Obsługi Prawnej ZUS, k. 105-107 a.s. oraz k. 443-448 a.s., wyliczenia ZUS w sprawie stażu pracy w warunkach szczególnych, k. 75-85 a.r. tom III).

Ponadto, w zaskarżonych decyzjach organ rentowy uwzględnił jako okres pracy rybaków morskich w myśl pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych okresy: od 14 października 1968r. do 17 lutego 1969r., od 9 kwietnia 1969r. do 4 marca 1970r., od 9 kwietnia 1970r. do 28 czerwca 1971r., od 18 grudnia 1971r. do 30 czerwca 1972r., od 3 sierpnia 1972r. do 18 czerwca 1973r., od 19 listopada 1973r. do 5 marca 1975r., od 1 sierpnia 1975r. do 16 lutego 1976r., od 30 czerwca 1976r. do 5 listopada 1976r., od 28 lutego 1977r. do 10 sierpnia 1977r., od 18 października 1977r. do 20 maja 1978r., od 3 listopada 1978r. do 10 maja 1979r. – w łącznym wymiarze 7 lat, 7 miesięcy i 24 dni. Z kolei do ogólnego stażu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze organ rentowy zaliczył okresy: od 14 października 1968r. do 14 lutego 1969r., od 15 do 17 lutego 1969r., od 9 kwietnia 1969r. do 4 marca 1970r., od 9 kwietnia 1970r. do 28 czerwca 1971r., od 18 grudnia 1971r. do 30 czerwca 1972r., od 3 sierpnia 1972r. do 18 czerwca 1973r., od 19 listopada 1973r. do 5 marca 1975r., od 1 sierpnia 1975r. do 16 lutego 1976r., od 30 czerwca 1976r. do 5 listopada 1976r., od 28 lutego 1977r. do 10 sierpnia 1977r., od 18 października 1977r. do 20 maja 1978r., od 3 listopada 1978r. do 10 maja 1979r., od 21 listopada 1982r. do 29 sierpnia 1983r., od 9 grudnia 1989r.

do 14 marca 1990r., od 1 listopada 1990r. do 14 sierpnia 1991r., od 8 kwietnia 1992r. do 31 maja 1992r., od 1 czerwca 1992r. do 25 marca 1993r., od 5 maja 1994r. do 14 lutego 1995r., od 1 listopada 1995r. do 22 czerwca 1996r. oraz od 1 kwietnia 2000r. do 3 lutego 2001r. – w łącznym wymiarze 12 lat, 8 miesięcy i 18 dni (stanowiska Wydziału Obsługi Prawnej ZUS, k. 105-107 a.s. oraz k. 443-448 a.s., wyliczenia ZUS w sprawie stażu pracy w warunkach szczególnych, k. 75-85 a.r. tom III).

Od decyzji organu rentowego z dnia 24 września 2012r. i 28 listopada 2012r. A. M. złożył odwołania (odwołanie z dnia 23 października 2012r., k. 2-6 a.s., pismo procesowe z dnia 23 stycznia 2013r., k. 19 – 24 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dowodów z dokumentów załączonych do akt sprawy oraz do akt rentowych oraz w oparciu o dowód z przesłuchania strony odwołującej. W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy był wiarygodny, pozwolił na szczegółowe i rzetelne ustalenie kwestii spornych między stronami.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów, które zawierały obszerne informacje dotyczące charakteru i okresów zatrudnienia A. M. oraz rodzaju świadczonej przez niego pracy. Załączone do akt sprawy dokumenty były czytelne, a ich treść nie budziła zastrzeżeń ani co do ich wiarygodności, ani przydatności w rozpatrywanej sprawie. Ponadto strony postępowania nie kwestionowały przeprowadzonych w toku postępowania dowodów z dokumentów.

Oceniając zeznania ubezpieczonego A. M., Sąd dał im wiarę. Ubezpieczony - przy uwzględnieniu luk w pamięci oczywistych z uwagi na upływ czasu - przedstawił przebieg swojego zatrudnienia oraz wykonywane w jego trakcie obowiązki rybaka, bosmana, marynarza czy też taksówkarza, a ponadto dość ogólnie oznaczył okresy wykonywania poszczególnych rodzajów prac. Mając na względzie ogólny charakter zeznań ubezpieczonego, szczególnie odnośnie czasu trwania poszczególnych okresów zatrudnienia oraz służby na statkach, Sąd w tym zakresie opierał się przede wszystkim na złożonych przez stronę dokumentach w postaci wyciągów pływania i wypisów z książeczki żeglarskiej, które w sposób dokładny przedstawiały okresy pracy A. M. jako rybaka i bosmana, na łodziach rybackich i innych statkach.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy uznał, że odwołania A. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 września 2012r., znak: (...), oraz z dnia 28 listopada 2012r., znak: (...), podlegały uwzględnieniu jako zasadne, co skutkowało zmianą skarżonych decyzji.

W rozpatrywanej sprawie A. M. dochodził prawa do emerytury pomostowej. Podstawę prawną żądania ubezpieczonego stanowią przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 664 – dalej jako u.e.p.). Ustawa ta ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania świadczenia dla osób urodzonych po dniu 31 stycznia 1948r., które prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze rozpoczęły z dniem 1 stycznia 1999r. Celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionej koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012r., II UK 164/11 i z dnia 4 września 2012r., I UK 164/12).

Wyjątkowy charakter emerytur pomostowych przejawia się przede wszystkim odmiennym ujęciem pracy w warunkach szczególnych oraz pracy o szczególnym charakterze w porównaniu z ustawą o emeryturach i rentach z FUS. Z tych też względów emerytura pomostowa stanowi świadczenie o charakterze szczególnym, co w konsekwencji oznacza, że wszystkie ustawowe przesłanki wymagane do jego uzyskania muszą być spełnione kumulatywnie i

wykazane w sposób pewny i wiarygodny (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 25 lutego 2014r., VII U 1199/13). Jak wynika

z powyższego, o tym, czy dany rodzaj pracy stanowi w myśl ustawy o emeryturach pomostowych pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze decyduje okoliczność, czy praca ta została wymieniona w załącznikach nr 1 i 2 do ww. ustawy.

Rozpoznając przedmiotową sprawę Sąd miał na uwadze, że w toku postępowania stanowisko strony odwołującej co do podstawy dochodzonego roszczenia ulegało pewnym modyfikacjom. Odwołujący początkowo dochodził prawa do emerytury pomostowej

na podstawie art. 8 u.e.p. kwestionując decyzje organu rentowego w zakresie, w jakim organ ten ustalił niższy niż określony w ww. przepisie (tj. 10-letni) okres wykonywania pracy

w warunkach szczególnych w charakterze rybaka morskiego, zgodnie z punktem

22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Jednocześnie pełnomocnik odwołującego powoływał się na treść art. 49 u.e.p., którego treść przewiduje wyjątek

od ogólnych wymogów nabycia prawa do emerytury pomostowej, wyrażonych w treści

art. 4 u.e.p., takich, że wnioskodawca nie musi legitymować się stażem pracy

w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (w myśl art. 3 ust. 1 i 3 u.e.p.)

po dniu 31 grudnia 2008r. Niezależnie jednak od powyższego, odwołujący w toku postępowania sądowego jako podstawę swoich żądań wskazywał również wspomniany wyżej art. 4 u.e.p., a jako rodzaj prac oznaczał również te prace, które zostały wymienione punkcie 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższe oznacza, że dochodzone przez ubezpieczonego roszczenie musiało podlegać ocenie z perspektywy wszystkich wymienionych przepisów, tj. art. 4, 8 i 49 u.e.p., a prace, które wykonywał ubezpieczony Sąd analizował nie tylko w aspekcie zapisów punktu 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, ale także punktu 23.

Przepis art. 4 u.e.p. określa ogólne warunki uzyskania prawa do emerytury pomostowej. Zgodnie z treścią tego przepisu prawo do emerytury pomostowej,

z uwzględnieniem art. 5-12 ustawy, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.,
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 poz. 887), wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
5. przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej,
6. po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy,
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Dla osób, które nie spełniają powyższych kryteriów ustawodawca przewidział dodatkową możliwość ubiegania się o prawo do emerytury pomostowej na nieco odmiennych zasadach, tj. po spełnieniu warunków określonych w art. 49 ustawy

o emeryturach pomostowych. W myśl tego przepisu emerytura pomostowa przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy,
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 ustawy,
3. w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 2009r. (zgodnie z art. 57 ustawy) miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Zgodnie natomiast z treścią art. 8 u.e.p. pracownik wykonujący prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn oraz posiada okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

Bezsporny w niniejszym postępowaniu był fakt, że A. M. spełnia część przesłanek do uzyskania emerytury pomostowej określonych w cytowanych przepisach. Urodził się w dniu (...), a więc po 31 grudnia 1948r., a ponadto w dniu 21 lipca 2005r. osiągnął wiek 55 lat, zaś w dniu 21 lipca 2010r. wiek 60 lat.

Posiada również okres składkowy i nieskładkowy w łącznym wymiarze przekraczającym 25 lat (35 lat i 8 dni). Ostatni stosunek pracy odwołującego ustał z dniem ustania zamustrowania na statku (...) w dniu 10 maja 2012r., a prowadzona przez niego działalność gospodarcza została wykreślona z ewidencji na mocy decyzji Prezydenta (...) W. z dniem 9 kwietnia 2004r. Tym samym pozostałą do rozważenia kwestią było ustalenie, czy A. M. spełnia określone w powyższych przepisach wymagania dotyczące posiadania odpowiedniego stażu pracy w warunkach szczególnych oraz czy okresy wykonywania tego rodzaju pracy przypadają przed dniem 1 stycznia 1999r. oraz po dniu 31 grudnia 2008r.

Jak wspomniano powyżej, ustawa o emeryturach pomostowych zawiera autonomiczną (w stosunku do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. z 1983 nr 8 poz. 43) definicję prac wykonywanych odpowiednio w szczególnych warunkach i prac o szczególnym charakterze. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Z kolei w myśl art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz tego rodzaju prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości co do tego, że w życiu zawodowym A. M. dominowała praca na morzu. W 1967r. ubezpieczony ukończył szkołę zawodową rybaków, a następnie przez okres 2 lat przyuczał się do tego zawodu pracując na kutrach rybackich. W okresie od 3 października 1968r. do 17 sierpnia 1979r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w S., gdzie pracował jako rybak. Z kolei w latach 1982-1983 oraz 1989-1990 ubezpieczony pracował dla (...) Sp. z o.o. jako bosman na statkach transportowych

– tankowcach i drobnicowcach, zaś w okresie od 1 listopada 1990r. do 14 sierpnia 1991r. na statku rybackim. Następnie w latach 1992-2012 kontynuował pracę w charakterze bosmana na podstawie kontraktów zawieranych z zagranicznymi armatorami. W krótkich okresach przerw w zatrudnieniu w żegludze rybackiej i morskiej A. M. podejmował zatrudnienie jako pracownik fizyczny oraz prowadził własną działalność gospodarczą w charakterze kierowcy taksówki.

Między stronami nie było sporne, że okresy pracy A. M. na stanowisku młodszego rybaka, rybaka oraz starszego rybaka podczas rejsów przypadających w okresie zatrudnienia w (...) podlegają zaliczeniu jako prace w warunkach szczególnych – zarówno na podstawie poz. 9 „Prace rybaków morskich”, działu VIII „W transporcie i łączności”, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), jak również na podstawie poz. 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, która tożsamo

kwalifikuje „pracę rybaków morskich” jako pracę w warunkach szczególnych. Charakter pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w powyższym okresie nie budził więc wątpliwości i okresy jej wykonywania (w czasie zamustrowania na statkach rybackich zgodnie z zaświadczeniem pracodawcy i książeczką żeglarską) prawidłowo zostały uwzględnione przez organ rentowy w łącznym wymiarze 7 lat, 7 miesięcy i 24 dni.

W toku procesu A. M. domagał się również uwzględnienia jako pracy rybaków morskich w myśl punktu 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, okresów zamustrowania na stanowisku bosmana, jednakże Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do ich uwzględnienia w pełni zgodnie z wolą ubezpieczonego. W ocenie Sądu jedynie okres pracy A. M. na stanowisku bosmana na statku (...) od 1 listopada 1990r. do 14 sierpnia 1991r. może zostać zakwalifikowany jako okres pracy rybaka morskiego w myśl ww. pozycji załącznika nr 1. Wbrew twierdzeniom organu rentowego, pełnienie przez ubezpieczonego w tym czasie funkcji bosmana nie może przesądzać o tym, że nie pracował jako rybak na statku morskim. Rola bosmana to nie tylko stanowisko, lecz również funkcja; oznacza to, że osoba pracująca jako bosman, oprócz czynności nadzorczych, wykonuje również czynności typowe dla marynarzy przydzielonych do danej części statku (pokład, podpokład, maszynownia, mostek itp.). W tym kontekście to charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, a nie piastowane przez niego stanowisko, powinny być podstawą analizy danej pracy z perspektywy jej zakwalifikowania jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach bądź nie (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28 maja 2013r., III AUa 1885/12). W związku z tym znaczenia nabiera typ jednostki pływającej, na której ubezpieczony służył, bowiem typ statku (jego rodzaj, przeznaczenie), na którym pracuje marynarz, determinuje jego zakres obowiązków lub ma przynajmniej istotny wpływ na rodzaj powierzonych mu zadań. Odmienne bowiem wyglądać będą obowiązki marynarza służącego na statku rybackim, transportowym czy turystycznym. Jak wynika z zeznań ubezpieczonego (...) był dalekomorskim statkiem rybackim; zakres obowiązków A. M., oprócz nadzorowania pracy innych marynarzy służących na statku, obejmował takie czynności takie jak wyciąganie i segregacja ryb, wrzucanie ich do zbiornika, naprawa sieci i przygotowanie sprzętu do wydania. Statek był również wyposażony w przetwórnice ryb, którą ubezpieczony uruchamiał. Czynności wykonywane przez niego na statku (...) odpowiadają więc rodzajowo określeniu pracy rybaków morskich zgodnie z pozycją 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych i tym samym zdaniem Sądu Okręgowego okres ten podlega zaliczeniu jako okres pracy w warunkach szczególnych zgodny z powyższą pozycją załącznika nr 1.

Nie ma również wątpliwości, że okresy pracy, które mogłyby zostać zakwalifikowane zgodnie z żądaniem odwołującego to te, które przypadały na okres jego zatrudnienia

w Przedsiębiorstwie (...) w S.

od 3 października 1968r. do 17 sierpnia 1979r. W okresie późniejszym, poza okresem pracy na statku (...), A. M. nie pracował już w charakterze rybaka, lecz marynarza żeglugi morskiej na stanowisku bosmana. Znajduje to potwierdzenie przede wszystkim w zeznaniach ubezpieczonego, który prezentując historię swojego zatrudnienia dokonał wyraźnego rozróżnienia rodzaju prac wykonywanych w czasie zatrudnienia w (...), na rzecz (...) Sp. z o.o. i w okresie późniejszym na rzecz zagranicznych armatorów w ramach indywidualnie zawieranych kontraktów. W przypadku pierwszego z pracodawców ubezpieczony wskazał, że pływał na łodziach i kutrach rybackich oraz że jego

praca polegała głównie na łowieniu i przerobieniu ryb. W dalszej części zeznań A. M. podał, że po krótkim okresie przerwy w pracy na morzu, w latach 1982-1983 za pośrednictwem (...) pracował jako bosman, ale już nie na statku rybackim, lecz na tankowcu. Podobnie w latach 1989 – 1990 pełnił funkcję bosmana na tankowcu (...) i następnie, we wspomnianym wcześniej okresie, pracował jako bosman na statku rybackim (...). Po zakończeniu pracy dla (...) ubezpieczony z własnej inicjatywy mustrował się na statkach należących do zagranicznych armatorów, przy czym nie były to już kutry rybackie, lecz statki transportowe przewożące stal, drewno, samochody czy też sprzęt wojskowy. W związku z tym pełniąc funkcję bosmana na takich statkach ubezpieczony, prócz nadzorowania pracy innych marynarzy, wykonywał takie czynności jak przyjmowanie i wydawanie ładunku, smarowanie lin i wind, konserwacja statku, czy też czyszczenie zbiorników.

Powyższe jednoznacznie dowodzi, że wraz z ustaniem zatrudnienia ubezpieczonego w (...) i podjęciem zatrudnienia u innych podmiotów – nie licząc krótkiego okresu pracy na statku rybackim (...) – zmianie uległ profil zawodowy A. M., który choć w dalszym ciągu pracował na morzu, to jednak zakres jego obowiązków uległ na tyle istotnej zmianie, że okresów pracy na statkach o innym przeznaczeniu niż statki czy kutry rybackie, nie można zdaniem Sądu uznać za pracę rybaków morskich. W konsekwencji A. M. nie legitymuje się 10 - letnim okresem pracy rybaka morskiego, zgodnie z punktem 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, a więc nie spełnia warunku z art. 8 tej ustawy w związku z art. 4.

Powyższe nie oznacza jednak, że emerytura pomostowa nie może być A. M. przyznana. Choć okresy jego pracy na stanowisku bosmana przypadające na lata 1982-1983, 1989-1990 oraz w okresie późniejszym nie podlegają zaliczeniu jako praca rybaków morskich, co wynika z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd, to okresy wykonywanej wówczas pracy w żegludze morskiej przypadające na te lata można – w pewnej części - zakwalifikować jako prace w warunkach szczególnych, o których mowa pod poz. 4 „Prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym – pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków”, działu VIII „W transporcie i łączności”, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., jak również w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych pod poz. 23 „prace na statkach żeglugi morskiej”. Za dokonaniem takiej kwalifikacji przemawia charakter pracy ubezpieczonego - członka załogi na statku morskim, jak również wskazywana przez niego specyfika pracy bosmana oraz jego zakres obowiązków w trakcie odbywania żeglugi morskiej. W orzecznictwie wskazuje się, że świadczenie pracy przez „członka załogi statku morskiego”, a konkretnie fakty ją wyznaczające, są w istocie powszechnie znane, a więc nie wymagają w zasadzie dowodu (art. 228 § 1 k.p.c.) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2010r., II UK 162/09). Jest to praca podporządkowana, gdyż marynarz wykonuje polecenia kapitana (dowódcy) statku, odbywa się w skonkretyzowanym miejscu (pokład i pomieszczenia statku), ma charakter zorganizowany (praca zmianowa, wachty) i odpłatny, ma więc cechy pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016r., II UK 196/15).

W latach 1982-1983 oraz 1989-1990 A. M. pracował jako bosman na statkach transportowych w ramach skierowania przez (...) sp. z o.o., a z informacji przedstawionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wynika, że okresy te zostały przez organ rentowy uwzględnione jako okresy składkowe z tytułu zatrudnienia. Nie ulega bowiem wątpliwości, że z uwagi na specyfikę pracy na morzu, ubezpieczony wykonywał prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (odizolowane miejsce pracy, a zarazem miejsce pobytu). Z tych też względów, w ocenie Sądu, wymienione okresy pracy ubezpieczonego powinny zostać zaliczone jako okresy pracy w warunkach szczególnych.

W kontekście powyższych rozważań należy zaznaczyć, że w toku postępowania również stanowisko organu rentowego ulegało pewnym zmianom odnośnie długości okresów pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, które w ocenie tego organu podlegały uwzględnieniu na potrzeby ustalenia prawa A. M. do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu skarżonej decyzji z dnia 28 listopada 2012r. organ rentowy wskazał, że A. M. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 11 lat, 7 miesięcy i 8 dni. Z kolei w piśmie procesowym z dnia 7 października 2013r. (k. 105-107 a.s.), powołując się na stanowisko komórki merytorycznej, organ rentowy wskazał, że łączny wymiar pracy ubezpieczonego

w szczególnych warunkach wynosi 12 lat, 8 miesięcy i 8 dni. Natomiast w piśmie procesowym z dnia 29 marca 2017r. (k. 443-448 a.s.) organ rentowy ustalił łączny wymiar pracy A. M. w szczególnych warunkach w wymiarze 10 lat, 3 miesięcy i 27 dni. Ostatecznie Sąd Okręgowy przyjął ostatecznie z wymienionych wyliczeń okresów pracy w warunkach szczególnych jako bezsporne. Wyliczenie to uwzględniło następujące okresy pracy A. M. w warunkach szczególnych:

- jako rybaka morskiego – od 14 października 1968r. do 14 lutego 1969r., od 15 do 17 lutego 1969r., od 9 kwietnia 1969r. do 4 marca 1970r., od 9 kwietnia 1970r. do 28 czerwca 1971r., od 18 grudnia 1971r. do 30 czerwca 1972r., od 3 sierpnia 1972r. do 18 czerwca 1973r.,

od 19 listopada 1973r. do 5 marca 1975r., od 1 sierpnia 1975r. do 16 lutego 1976r.,

od 30 czerwca 1976r. do 5 listopada 1976r., od 28 lutego 1977r. do 10 sierpnia 1977r.,

od 18 października 1977r. do 20 maja 1978r., od 3 listopada 1978r. do 10 maja 1979r.,

od 1 listopada 1990r. do 14 sierpnia 1991r. – w łącznym wymiarze 8 lat, 5 miesięcy i 8 dni,

- w żegludze morskiej – od 21 listopada 1982r. do 29 sierpnia 1983r., od 9 grudnia 1989r.

do 14 marca 1990r. i od 1 kwietnia 2000r. do 3 lutego 2001r. – w łącznym wymiarze 1 roku, 10 miesięcy i 19 dni.

Pozostałą do rozważenia kwestią istotną dla rozstrzygnięcia sprawy była to, czy praca A. M. u zagranicznych armatorów na podstawie zawieranych z nimi kontraktów indywidualnych, przypadająca w pozostałych okresach ustalonych przez Sąd w stanie faktycznym, stanowi pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że do wymaganego przez art. 4 pkt 2 u.e.p. co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych podlegają zaliczeniu te okresy wykonywania prac w szczególnych warunkach za granicą u pracodawców zagranicznych, które stanowią okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 lub art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy emerytalnej. Oznacza to, że zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych zależy od uznania tych okresów za okresy składkowe (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 marca 2003r., II UK 196/02, z 1 czerwca 2010r., II UK 5/10, wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z 25 kwietnia 2013r., III AUa 1793/12, z 15 maja 2014r., III AUa 2759/13, z 15 kwietnia 2016r., III AUa 2123).

A. M. po zakończeniu współpracy z (...), pracował w dalszym ciągu na stanowisku bosmana w żegludze morskiej. Praca ta w zasadzie rodzajowo nie różniła się niczym w porównaniu do pracy bosmana wykonywanej w trakcie świadczenia pracy na rzecz (...) sp. z o.o. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 czerwca 2010r. (II UK 5/10), w którym wskazano, że charakter pracy pracowniczego zatrudnienia marynarzy, które polegało na wykonywaniu na statkach morskich odpłatnej pracy szczególnie podporządkowanej, mógłby być podważony tylko wtedy, gdyby z ustalonych okoliczności sprawy wynikało, że sporna praca była świadczona nieodpłatnie, np. w ramach uprawiania turystyki, albo przy braku pracowniczego podporządkowania, np. na własnym statku morskim czy też jako podmiot świadczący usługi turystyczne. Zgromadzony

w sprawie materiał dowodowy nie daje jednak podstaw, aby przyjąć, że praca bosmana wykonywana przez A. M. na rzecz zagranicznych armatorów nie posiadała którejś z ww. cech bądź też, że jej specyfika była na tyle odmienna, że nie odpowiadała charakterem pracy w żegludze morskiej. Zdaniem Sądu, istota zakresu obowiązków ubezpieczonego – w tym sensie, że służył na statku, że był odpowiedzialny za nadzór pracy innych marynarzy i sam również jako marynarz pracował – nie uległa żadnym zmianom w porównaniu do poprzednich okresów wykonywania pracy bosmana. W konsekwencji, należało przyjąć, że praca wykonywana przez ubezpieczonego na rzecz zagranicznych armatorów rodzajowo odpowiada poz. 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Z informacji przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

w piśmie procesowym z dnia 29 marca 2017r. (k. 443-448 a.s.) wynika, że w okresach

od 20 września 1999r. do 31 maja 2001r. A. M. podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jako pracownik wykonujący pracę na rzecz podmiotu zagranicznego dobrowolnie zgłoszony do ubezpieczenia (kod 1610). Ponadto podlegał określone powyżej dobrowolnemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu na zasadzie kontynuacji w okresach od 1 maja 2002r. do 31 grudnia 2002r. oraz od 8 września 2003r. do 29 lutego 2012r. (kod 1900). Oznacza to, że okresy pracy na statkach żegluga morskiej w charakterze bosmana przypadające w wymienionych wyżej okresach podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym, podlegają zaliczeniu jako okresy pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Do stażu pracy A. M. w warunkach szczególnych należy więc zaliczyć następujące okresy pracy na stanowisku bosmana na rzecz armatorów zagranicznych: od 9 maja 2002r. do 16 października 2002r. na statku (...) (5 miesięcy i 8 dni), od 1 września 2003r. do 10 marca 2004r. i od 10 marca 2004r. do 30 marca 2004r. na statku (...) (7 miesięcy), od 3 maja 2004r. do 22 października 2004r. na statku (...) (5 miesięcy i 14 dni), od 7 lutego 2005r. do 3 sierpnia 2005r. na statku (...) (5 miesięcy i 23 dni), od 2 grudnia 2005r. do 27 marca 2006r. na statku (...) (3 miesiące i 26 dni), od 16 czerwca 2006r. do 9 września 2006r. na statku (...) (2 miesiące i 24 dni), od 11 października 2006r. do 5 stycznia 2007r. na statku (...) (2 miesiące i 25 dni), od 9 lutego 2007r. do 13 maja 2007r. na statkach (...), (...) oraz (...) (3 miesiące i 2 dni), od 19 czerwca 2007r. do 12 września 2007r. na statkach (...), (...) i (...) (2 miesiące i 24 dni), od 12 października 2007r. do 4 stycznia 2008r. na statku (...) (2 miesiące i 24 dni), od 26 lutego 2008r. do 22 maja 2008r. na statku (...) (2 miesiące i 24 dni), w okresach od 31 lipca 2008r. do 3 października 2008r., od 3 października 2008r. do 29 października 2008r., od 29 października 2008r. do 19 listopada 2008r., od 8 grudnia 2008r. do 31 grudnia 2008r., od 21 stycznia 2009r. do 3 sierpnia 2009r. na statku (...) (10 miesięcy i 20 dni) oraz w okresach od 9 września 2009r. do 13 października 2009r.,
od 4 maja 2010r. do 1 września 2010r., od 4 września 2010r. do 4 października 2010r.,
od 8 grudnia 2010r. do 15 lutego 2011r., od 28 czerwca 2011r. do 10 września 2011r.
oraz od 3 kwietnia 2012r. do 10 maja 2012r. na statku (...) (1 rok i 5 dni)
– w sumie 6 lat, 5 miesięcy i 12 dni.

Pozostałe okresy pracy ubezpieczonego na stanowisku bosmana na rzecz armatorów zagranicznych nie mogły zostać uwzględnione jako okresy pracy w warunkach szczególnych. Podkreślić należy, że w postępowaniu sądowo-odwoławczym fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być udawdaniwane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 1996r. II URN 3/95). Tymczasem ubezpieczony nie przedstawił dowodów na to, że w okresach pracy jako bosman od 8 kwietnia 1992r. do 31 maja 1992r. i od 1 czerwca 1992r. do 25 marca 1993r. na statku (...), od 5 maja 1994r. do 14 lutego 1995r. na statku (...), od 1 listopada 1995r. do 22 czerwca 1996r. na statku (...), od 29 września 1996r. do 19 czerwca 1997r. na statku (...), od 19 września 1997r. do 16 czerwca 1998r. na statku (...), od 23 sierpnia 1998r. do 21 lutego 1999r.,
od 22 lutego 1999r. do 10 września 1999r. na statku (...) podlegał ubezpieczeniom społecznym z jakiegokolwiek tytułu. Co prawda z załączonych do akt sprawy książeczek żeglarskich wynika, że A. M. w tych okresach pracował jako bosman na wskazanych wyżej statkach w wymienionych okresach, jednakże raz jeszcze należy zaznaczyć, iż okres pracy odpowiadającej stosownym pozycjom załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, wykonywanej na rzecz podmiotów zagranicznych, podlega uwzględnieniu jako okres pracy w warunkach szczególnych jedynie wtedy, gdy okres ten może zostać zaliczony jako okres składkowy. W aktach sprawy brak dowodów, które wskazywałyby na istnienie w trakcie wyżej wymienionych okresów tytułu ubezpieczenia czy też potwierdzałyby uiszczenie przez ubezpieczonego składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe. Brak tytułu ubezpieczenia w powyższych okresach potwierdzają również stanowiska stron. Pełnomocnik A. M. w piśmie procesowym z dnia 7 marca 2017r. (k. 429-430 a.s.) w wykazie okresów pracy na morzu wyłączył powyższe okresy jako okresy pracy, za które składki nie zostały opłacone. Podobne stanowisko zajął organ rentowy, który wyrażając ostateczne stanowisko w piśmie procesowym z dnia 29 marca 2017r. (k. 443-448 a.s.) nie wymienił tych okresów jako składkowych. Z tych też względów Sąd Okręgowy nie miał podstaw

do zaliczenia powyższych okresów jako okresów pracy w warunkach szczególnych w myśl przepisów ustawy o emeryturach pomostowych bądź ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zsumowanie okresów pracy A. M. w warunkach szczególnych, tj. okresów pracy rybaka morskiego w wymiarze 8 lat, 5 miesięcy i 8 dni, okresów pracy na statkach żeglugi morskiej w latach 1982-1983, 1989-1990 i 2000-2001 w wymiarze 1 rok, 2 miesiące i 18 dni oraz okresów pracy na statkach żeglugi morskiej na rzecz armatorów zagranicznych w latach 2002 - 2012 w wymiarze 6 lat, 5 miesięcy i 12 dni prowadzi do uzyskania łącznego stażu pracy A. M. w warunkach szczególnych w myśl art. 3 ust. 1 u.e.p. wynoszącego 16 lat, 8 miesięcy i 9 dni, a więc w wymiarze przewyższającym minimalny okres pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 4 pkt 2 u.e.p. Tym samym należy uznać, że przesłanka posiadania odpowiedniego stażu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze określona w powyższym przepisie, została spełniona.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy stwierdził, że A. M. spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej wymienione w art. 4 u.e.p. – w zakresie daty urodzenia (pkt 1), wieku (pkt 3), posiadania co najmniej 25 lat składkowych i nieskładkowych (pkt 4) oraz zakończenia stosunku pracy (pkt 7). W toku niniejszego postępowania ustalono ponadto, że posiada łączny staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze wynoszącym co najmniej 15 lat (pkt 2), przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał pracę rybaka morskiego i w żegludze morskiej, kwalifikowaną jako praca w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej (pkt 5) oraz po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał prace na statkach żeglugi morskiej, tj. w szczególnych warunkach, w rozumieniu pkt 23 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych (pkt 6).

Jednocześnie – jak już zostało wskazane - Sąd Okręgowy ustalił, że A. M. nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 8 u.e.p. Przepis ten przewiduje konieczność posiadania stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 10 lat pracy nurka lub kesoniarza, w komorach hiperbarycznych (poz. 20), rybaka morskiego (poz. 22) lub pracy bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem (poz. 32). Tymczasem A. M. legitymuje się jedynie okresem pracy w charakterze rybaka morskiego w łącznym wymiarze 8 lat, 5 miesięcy i 8 dni, a więc mniejszym, niż przewiduje ww. przepis. Ubezpieczony nie spełnia również przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 u.e.p., gdyż po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał prace w warunkach szczególnych w myśl art. 3 ust. 1 u.e.p., tj. prace na statkach żeglugi morskiej, zgodnie z poz. 23 załącznika nr 1 do ww. ustawy.

Biorąc pod uwagę opisane okoliczności Sąd Okręgowy, choć nie w pełni podzielił argumentację i twierdzenia ubezpieczonego, to ocenił jego odwołania od skarżonych decyzji jako zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił je przyznając prawo do emerytury pomostowej od dnia 12 marca 2012r., tj. od daty złożenia wniosku, zgodnie z żądaniem zgłoszonym w toku postępowania.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Na koszty procesu złożyły się: koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika ubezpieczonego w wysokości 360 zł, ustalone na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu aktualnym na dzień przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (Dz. U. z 2015 poz. 1804) oraz koszty postępowania apelacyjnego, obejmujące koszty zastępstwa procesowego w wysokości 120 zł ustalone na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 ww. rozporządzenia w brzmieniu aktualnym na dzień wniesienia apelacji od pierwotnie zapadłego w sprawie wyroku oraz opłata od apelacji w wysokości 30 zł ustalona na podstawie art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 roku, poz. 623).

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)